

Päiväys/Datum
19.3.2021

Dnro/Dnr
TRAFICOM/105669/06.04.06.02/2021

Viite/Referens
Anmälan enligt 58 f § i lagen om smittsamma sjukdomar från samkommunen för Birkalands sjukvårdsdistrikt

Beslut angående Birkalands sjukvårdsdistrikts anmälan med anknytning till behovet att temporärt begränsa antalet passagerare i persontrafiken för att förhindra spridning av covid-19-epidemin

Ärende Samkommunen för Birkalands sjukvårdsdistrikt har den 4 mars 2021 meddelat Transport- och kommunikationsverket (nedan också Traficom) om att förutsättningarna i 58 f § i lagen om smittsamma sjukdomar har konstaterats vara uppfyllda inom området för Birkalands sjukvårdsdistrikt den 1 mars 2021. Efter att ha fått anmälan har Traficom bedömt om det är nödvändigt att temporärt begränsa antalet passagerare i trafikmedlen inom området för Birkalands sjukvårdsdistrikt. Inom området för samkommunen för Birkalands sjukvårdsdistrikt ligger Ackas, Tavastkyro, Ikalis, Juupajoki, Jämsä, Kangasala, Kihniö, Kuhmois, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Birkala, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala, Tammerfors, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virdois och Ylöjärvi.

Transport- och kommunikationsverkets beslut och motivering

Beslut

Transport- och kommunikationsverket begränsar inte det största tillåtna antalet passagerare i trafikmedlen inom området för samkommunen för Birkalands sjukvårdsdistrikt. Enligt ämbetsverkets bedömning är åtgärderna enligt 58 e § och de andra åtgärder som redan vidtagits tillräckliga och det är inte nödvändigt att begränsa antalet passagerare för att förhindra spridning av covid-19-epidemin.

Beredning av ärendet

Traficom tog den 4 mars 2021 emot en anmälan från samkommunen för Birkalands sjukvårdsdistrikt om att förutsättningarna i 58 f § i lagen om smittsamma sjukdomar uppfylls inom sjukvårdsdistriktets område. Efter att ha fått anmälan har Traficom bedömt om det är nödvändigt att temporärt begränsa antalet passagerare i trafikmedlen inom området för Birkalands sjukvårdsdistrikt.

Efter att ha fått anmälan från samkommunen för Birkalands sjukvårdsdistrikt begärde Traficom utredningar av följande aktörer:

- Den behöriga myndigheten för Tammerforsregionens kollektivtrafik
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland (nedan NTM-centralen) som en behörig myndighet inom kollektivtrafiken
- VR-Group
- Kommunikationsministeriet
- Finnair Abp
- Nordic Regional Airlines Oy (Norra)
- Scandinavian Airlines System
- Finavia Abp

Traficom har fått uppdaterad information om smittläget i mötet som den regionala samarbetsgruppen för Birkalands sjukvårdsdistrikt höll den 16 mars.

Ingen utredning begärdes om sjötrafik eftersom det vid tidpunkten för när beslutet fattas inte finns någon sådan sjötrafik inom området som man skulle behöva ta ställning till i detta beslut.

Utifrån dessa utredningar bedömer Traficom huruvida förutsättningarna i 58 f § i lagen om smittsamma sjukdomar uppfylls:

Incidensen av smittfall inom sjukvårdsdistriktets område

Enligt informationen som erhållits från samkommunen för Birkalands sjukvårdsdistrikt den 16 mars 2021 var incidensen under de senaste 14 dagarna 93 per 100 000 invånare. Siffran gäller tidsperioden 3.3-16.3.2021.

Enligt Birkalands sjukvårdsdistrikts utredning har antalet smittfall inom området samt behovet av sjukhusvård ökat. Birkalands regionala pandemistyrgrupp konstaterade tisdagen den 16 mars att Birkalands sjukvårdsdistrikt har övergått till covid-19-epidemins samhällsspridningsfas. I Birkaland har man redan infört största delen av rekommendationerna som gäller samhällsspridningsfasen.

Andelen positiva testresultat av de testade är 2,5 procent. Smittorna kan dock fortfarande spåras ganska väl. Behovet av sjukhusvård har hittills varit under kontroll i Birkaland men man har förberett sig på att antalet patienter ökar både i kommunerna och på Tammerfors universitetssjukhus.

Spårbarhet av smittkluster och sakkunnigbedömning av den betydande risk som de medför för spridning av nya smittor inom området

Enligt Birkalands sjukvårdsdistrikts utredning av den 16 mars är smittkällan känd i 82 procent av smittorna. Av smittorna har 86 procent sitt ursprung i Birkaland, 11 procent i övriga Finland och 3 procent utomlands. Under veckorna 6-8 undersöktes 20 procent av proven för att upptäcka en eventuell mutation av coronaviruset, och av dessa var 10 procent varianter. En stor del av dem som smittats har redan befunnit sig i karantänförhållanden.

Enligt anmälan som Birkalands sjukvårdsdistrikt lämnade till Traficom den 4 mars är det med beaktande av andra länders och Nylands samt Egentliga Finlands erfarenhet motiverat att anta att andelen virusvarianter kommer att öka snabbt även i Birkaland. I enlighet med den befintliga informationen vet man att varianterna smittar 30-50 procent lättare än den tidigare virusstammen, vilket

kan göra att epidemin sprider sig snabbt. Under den gångna veckan har sjukvårdsdistriktet fastställt flera smittkedjor där smittsamheten väcker stark miss-tanke om att det är fråga om en virusvariant, men uppgift om varianten fås med fördröjning.

Det ökade antalet smittfall kan förmodas påverka belastningen av hälso- och sjukvården med fördröjning även i Birkaland. Särskilt oroväckande är smittspridningen på arbetsplatser som lett till att antalet smittfall bland 40-65 åriga personer i arbetsför ålder har tredubblats på två veckor. I denna åldersgrupp behövs sjukhusvård tydligt oftare än bland unga vuxna. De vuxna blir också smittade i samband med hobbyverksamhet och olika möten.

Utveckling av antalet passagerare

På basis av utredningarna som erhållits har covid-19-epidemin och begränsningsåtgärderna som vidtagits i samhället i anslutning till epidemin tydligt minskat resandet i kollektivtrafiken.

Antalet passagerare i Tammerforsregionens kollektivtrafik är för närvarande cirka 50 procent av det normala läget för årstiden. Man har infört en preciserad daglig uppföljning av det turspecifika antalet påstigande passagerare från och med den 8 mars 2021. Som en helhet observeras de största turspecifika passagerarantalen på vardagar på linjerna 1, 3 och 8 som trafikeras med hög turtäthet (5-15 minuter) samt på linje 73 som transporterar lågstadiel elever i grundskolan. På basis av uppföljningen av antalet passagerare har ytterligare turer lagts till på linje 3 för rusningstrafiken på vardagar. På de tätt trafikerade linjerna är omsättningen av passagerare stor, kunderna har möjlighet att frivilligt vänta på nästa tur och många kunders resor är ganska korta. Utifrån den tilläggsutredning som Tammerfors regionala kollektivtrafikmyndighet lämnat in den 17 mars gäller de enskilda turspecifika överskridanden som nu observerats på basis av räkningarna de så kallade långa pendellinjerna från ena sidan av staden till den andra. På dessa linjer byts passagerarna ut 2-3 gånger under turen, vilket innebär att det största antalet passagerare som samtidigt befinner sig ombord på bussen är tydligt lägre än antalet påstigande passagerare som registrerats för turen. Trafikidkarna har redan den 17 februari 2021 skickats ett meddelande där dem uppmanas att omedelbart rapportera turer där passagerarantalen är stora till beställaren av trafiken.

De viktigaste passagerargrupperna i NTM-centralens koncessionsavtalstrafik är grundskoleeleverna och studerandena på andra stadiet. Utifrån utredningarna som erhållits från trafikidkarna överskrider belastningsgraden på 50 procent sannolikt inte i praktiken på några av turerna i den koncessionsavtalstrafik som NTM-centralen skaffat under den gällande nedstängningen på tre veckor eftersom högstadiel eleverna och studerandena på andra stadiet deltar i distansundervisning. Om man på högstadiet och andra stadiet återgår till närundervisning efter nedstängningen från och med den 29 mars 2021 överskrider belastningsgraden 50 procent på de mest använda turerna.

Enligt VR-Groups utredning ligger bokningsgraderna i VR:s fjärr- och närtrafik i genomsnitt på 10-30 procent. I fråga om Birkaland har bokningsgraderna i fjärr- och närtågen legat i genomsnitt på 26-27 procent. I närtrafiken är bokningsgraderna sällan större än 50 procent. I dagtågen inom fjärrtrafiken var bokningsgraderna i februari högre i sportlovstrafiken från söder. Utanför denna tid var andelen tåg där 50 procent överskreds i genomsnitt 6,5 procent. Regeringens nedstängningsåtgärder minskar förmodligen passagerarantalen ytterligare.

I fråga om närtrafik trafikeras tåglinjerna R och M inom Birkalands område (på vardagar 24 R-tåg och 16 M-tåg). I fråga om fjärrtrafik kör i genomsnitt 69 tåg per dag via Birkalands område (i februari sammanlagt 1945). I närtrafiken är resorna i genomsnitt mycket korta och turtätheten är hög. Sittplatsen kan väljas själv i tåget.

Även VR:s nattåg kör via Birkaland. Sovkupéerna på nattåg är separata enheter och VR säljer för närvarande inte några enstaka sovplatser i delade kupéer. Av sovkupéerna var i genomsnitt 58 procent bokade under sportlovsäsongen i februari 2021. Bokningsgraden för sittplatserna i nattågen var i genomsnitt 26 procent. I fjärrtågen överskrider bokningsgraden 50 procent i regel i fredags- eller söndagstrafiken när det gäller dagtåg, medan i nattåg sker överskridanden jämnare under veckan.

Utifrån utredningarna som Finavia, Finnair, SAS och Norra lämnat in har det på Tammerfors-Birkala flygplats inte funnits någon regelbunden kommersiell linjetrafik efter april 2020 på grund av begränsningsåtgärderna som gäller resandet och som vidtagits med anledning av covid-19-läget. Enligt den aktuella informationen börjar linjetrafiken tidigast i början av maj. För närvarande består lufttrafiken av enstaka charterflyg, civil flygutbildning samt militär luftfart som bedrivs av Försvarmakten. År 2021 har sammanlagt 162 passagerare rest via Tammerfors-Birkala flygplats vid slutet av februari, vilket är -99,4 procent mindre än i januari-februari år 2020.

Möjligheterna att undvika närkontakter mellan passagerarna och åtgärderna som aktörerna vidtagit

Aktörerna begärdes att i sin utredning beskriva möjligheterna att under resans gång undvika närkontakter med beaktande av resans längd, trafikmedlets konstruktion, möjligheten att placera passagerare i olika avdelningar, antalet sitt- och ståplatser samt andra omständigheter.

På basis av utredningarna har man infört arrangemang i Tammerfors regionala kollektivtrafikmyndighets trafik för att öka avstånden mellan passagerare genom att identifiera turerna där det uppstår mest rusning och att lägga till ytterligare turer för att sörja för tillräckliga avstånd. Tammerforsregionens kollektivtrafikmyndighet har genom ett meddelande som skickats den 17 februari uppmanat trafikidkarna att rapportera turer där passagerarantalen är stora och infört dag-specifik uppföljning av antalet passagerare från och med den 8 mars. I trafikmedlen har man arrangerat utrymmena, bland annat tagit den första bänkraden i bussen ur bruk för att skydda förarna, och passagerarna har rekommenderats att betala på andra sätt än kontant, vilket minskar kötiderna. För att effektivisera ventilationen öppnas dörrarna på bussarna i samband med att stanna vid hållplatserna även om inga passagerare stiger på/av. Från och med den 15 mars har det varit obligatoriskt för passagerarna i Tammerforsregionens kollektivtrafik att använda ansiktsmask, städningen har effektiviserats och handdesinfektionsmedel börjar tillhandahållas i trafikmedlen under vecka 12 i enlighet med uppdateringen av lagen om smittsamma sjukdomar. Information relaterad till hälsosäkerheten tillhandahålls på ett omfattande sätt och via olika kanaler, bland annat på webbplatser, på skärmar i trafikmedlen och i reseplanerare.

På basis av NTM-centralens utredning kan man på ett bra sätt upprätthålla tillräckliga avstånd och undvika närkontakter under resans gång med de nuvarande passagerarantalen och passagerarna kan vanligen sitta på eget bänkrad. Någon egentlig placering av passagerare i olika avdelningar har inte varit möjligt. Beställaren och trafikidkarna har utfärdat en stark rekommendation att använda

ansiktsmask och en del av trafikidkarna har vid behov också delat ut ansiktsmasker till passagerare. I regel finns handdesinfektionsmedel redan att tillgå och man har satt upp instruktioner till passagerare om hur man kan förhindra smittspridning. Trafikidkarna har också effektiviserat rengöringen av utrymmena och ytor i sina fordon.

I VR:s fjärrtrafik kan antalet passagerare begränsas med hjälp av försäljningssystemet och algoritmen placerar passagerarna redan i samband med biljettköp så att avståndet mellan passagerarna är så långt som möjligt. Konduktörerna kan i viss mån övervaka bokningsgraden i tåget, mest regelbundet i fjärrtrafiken. I förhållande till efterfrågan har trafiken skötts med ett rikligt antal turer och med omfattande materiel. För att undvika rusning ska tågbiljetterna köpas före resan. Dessutom säljer man förmånligare biljetter till turerna utan rusning. Restaurangvagnarna hålls stängda i tre veckor från och med den 8 mars. Restaurangvagnarna levererar beställningarna till passagerarnas sittplatser eller kupéer.

Även VR:s nattåg kör via Birkaland. Sovkupéerna på nattåg är separata enheter med hjälp av vilka man kan hålla sig borta från andra än sitt eget resesällskap och till vilka man kan beställa måltider. VR säljer inte några enstaka sovplatser i delade kupéer.

Passagerarna och personalen har uppmanats att använda ansiktsmask under sina resor och att inte resa när de är sjuka. VR har infört kravet på att använda ansiktsmask den 11 mars 2021. Passagerarna har instruerats att undvika rusningstider. Därtill har instruktioner getts om hygien vid hostning och nysning, om handhygien samt om att upprätthålla ett säkert avstånd till andra. Städningen har effektiviserats och passagerarna har erbjudits möjlighet att rengöra händerna. Man har strävat efter att effektivisera ventilationen.

I sina utredningar har aktörerna också beskrivit andra åtgärder som vidtagits för att bekämpa epidemin. Instruktioner har getts till passagerarna i trafikmedlen och via olika kommunikationskanaler.

I sina utredningar tog flygbolagen och Finavia upp hälsosäkerhetsåtgärder som vidtagits inom lufttrafik. Många flygbolag har redan sedan förra våren förutsatt att kabinpersonalen och alla passagerare använder ansiktsmask under hela flyget. I fråga om regelbunden desinficering av flygplan iaktas det som Europeiska unionens byrå för luftfartssäkerhet EASA föreskrivit angående ämnet. Städningen av flygplan har effektiviserats och tillgången till desinfektionsdukar och desinfektionsmedel bland kunderna har ökat.

Säkerställandet av tillräckliga avstånd har beaktats i sittplatsarrangemangen, hur passagerarna stiger ombord och lämnar flygplanet samt i eventuella buss-transporter mellan terminalerna och flygplanet. Iakttagandet av hälsosäkerhetskraven övervakas noggrant både i flygplatsens lokaler före ombordstigning och i kabinen under flyget. Undersökningarna har visat att ventilationen i flygplan bromsar smittspridningen.

Många flygbolag har redan under några veckor krävt att passagerare som anländer till Finland ska ha ett negativt testresultat eller ett intyg över att man genomlidit sjukdomen covid-19. Passagerare som eventuellt uppvisar symtom under flyget isoleras från de övriga passagerarna och dessutom vidtar man vid behov även andra åtgärder för att begränsa smittspridningen. Passagerare som anländer till Finland från utlandet har antingen testats för covid-19 före resan eller så testas dem när de återvänt till Finland.

Bedömningar av konsekvenserna av temporär begränsning av antalet passagerare

I sin begäran om utredning begärde Traficom att man tar ställning till hur den eventuella begränsningen bedöms påverka transporttjänsterna inom området och passagerarnas nödvändiga transportbehov samt tillhandahållandet av basservice, speciellt med beaktande av omständigheterna som gäller försörjningsberedskapen.

I Tammerfors regionala kollektivtrafikmyndighets utredning konstateras att *"begränsning av passagerarantalen genom en lagstadgad skyldighet skulle försvåra tryggheten av kundernas möjligheter att sköta de grundläggande resorna och tryggheten av de lagstadgade transporterna i Tammerforsregionens kollektivtrafik."* Kollektivtrafikmyndigheten har uppgett att den följer upp och reagerar på ändringar i passagerarantalen dagspecifikt och har redan nu ökat utbudet av turer på linjen där det uppstår mest rusning. Enligt tilläggsutredningen som Tammerforsregionens kollektivtrafikmyndighet lämnat in den 17 mars skulle begränsningen riktas till enstaka överskridanden på de turer i stomtrafiken där det uppstår mest rusning men som trafikeras med högst turtäthet. Myndigheten konstaterar att passagerarantalen ligger i genomsnitt på under 50 procent och att myndigheten inte i praktiken har möjlighet att ordna tilläggsturer omedelbart när antalet passagerare på någon tur överskrider det tillåtna antalet. I utredningen togs upp att begränsningen skulle försämra mobilitetstjänstens tillförlitlighet ur passagerarnas perspektiv och att det ur förarnas perspektiv är omöjligt att i den dagliga trafiken göra bedömningar av hur nödvändiga resorna är för de passagerare som vill stiga på. Förarna borde ges mycket tydliga och formbundna instruktioner om hur antalet passagerare begränsas. Staden har konstaterat att *"en oflexibel lagbaserad skyldighet skulle kunna leda till betydande förseningar i nödvändiga arbetsresor eller i skolresor som grundar sig på en lagstadgad rättighet"*.

Trafiken som NTM-centralerna tillhandahåller är trafik på basservicenivå och således är turtätheten typiskt mycket lägre jämfört med lokaltrafiken i städerna. I sin utredning har NTM-centralen i Birkaland konstaterat att begränsning av antalet passagerare skulle kunna leda till att man behöver ta i bruk fordon med ett större antal sittplatser eller ytterligare bilar på turerna. Vad gäller större materiel tar NTM-centralen upp kostnadsmässiga utmaningar och konstaterar dessutom att alla trafikidkare inte nödvändigtvis har snabb tillgång till ytterligare bilar och förare, vilket skulle kunna orsaka brister i transporttjänsterna. Kommunerna skulle kunna behöva ersätta dessa med separata transporter.

I sådan trafik med långdistansbussar och långdistanståg som går via sjukvårdsdistriktet skulle temporär begränsning av antalet passagerare ha konsekvenser för trafikens allmänna lönsamhet (med beaktande av att antalet passagerare redan nu har minskat permanent) samt konsekvenser som sträcker sig utanför sjukvårdsdistriktets område och som gäller utbudet av tjänster som betjänar människors nödvändiga resor, speciellt genom stambanans trafik. Enligt VR:s utredning skulle begränsningarna kunna orsaka betydande ändringar i utbudet av tjänster i spårtrafiken både vad gäller Birkalands närtågtrafik och fjärrtrafiken på stambanan.

Utifrån VR:s utredningar skulle regionala begränsningar av antalet passagerare inom området för Birkalands sjukvårdsdistrikt påverka pendlingen från bl.a. Tammerfors och Nokia. På grund av stambanan skulle begränsningarna även återspeglas i passagerartrafiken inom området som sträcker sig från huvudstadsregionen till Lappland. VR har i sin utredning lyft fram att begränsningen

skulle kunna orsaka nedläggningar av trafik speciellt i närtågtrafiken och leda till delvisa nedläggningar i fjärrtrafiken, *"begränsningar i nattågens sovkupeér skulle i synnerhet ha betydande negativa konsekvenser för affärsverksamheten."* I fråga om övervakningen tog VR i sin utredning upp utmaningar som gäller tillgången till övervakningsresurser, speciellt i närtrafiken.

Begränsning av antalet passagerare i lufttrafiken gör att affärsverksamheten snabbt blir olönsam. Begränsning av antalet passagerare på basis av ett myndighetsbeslut skulle orsaka tryck på att skära ner ruttnätverket och tjänsterna. Detta skulle resultera i att Finlands externa och interna tillgänglighet blir sämre. På grund av de geografiska avstånden kan de nödvändiga resorna inte till alla delar ersättas med andra transportsätt.

Centrala bestämmelser

Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (147/2021) har Transport- och kommunikationsverket getts befogenhet att fatta beslut om temporär begränsning av antalet passagerare för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, om förutsättningarna i 58 f § i lagen uppfylls:

Om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 e § och andra åtgärder som redan har vidtagits inte är tillräckliga och om det är nödvändigt för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, kan Transport- och kommunikationsverket fatta ett beslut genom vilket det största tillåtna antal passagerare som en i 58 e § 1 mom. avsedd leverantör av transporttjänster eller den som bedriver trafik på uppdrag av leverantören får tar ombord på ett trafikmedel begränsas.

Ett beslut som avses i 1 mom. får fattas, om

1) incidensen av bekräftade smittfall inom sjukvårdsdistriktets område under de senaste 14 dagar för vilka information finns att tillgå är minst 25 per 100 000 invånare, och

2) det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya smittor inom området.

Samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt ska utan dröjsmål meddela Transport- och kommunikationsverket om att en situation som avses i 2 mom. 2 punkten föreligger eller att det finns en motiverad risk för att en sådan situation uppkommer inom området.

Transport- och kommunikationsverket får fatta beslut om skyldighet att begränsa antalet passagerare till högst hälften av det största antal passagerare som får tas ombord på trafikmedlet. Beslutet får gälla endast trafikmedel som används för samtidig transport av fler än 10 personer.

Transport- och kommunikationsverket ska när det fattar beslutet och avväger begränsningen av antalet passagerare ta hänsyn till

1) incidensen av smittfall inom de områden där trafiken huvudsakligen bedrivs och där passagerare kan tas ombord,

2) möjligheterna att undvika närkontakter mellan passagerarna med beaktande av resans längd, trafikmedlets konstruktion, möjligheten att placera passagerare i olika avdelningar, antalet sitt- och ståplatser

samt andra omständigheter som påverkar passagerarnas placering i trafikmedlet, och

3) åtgärder som leverantörerna av transporttjänster eller de som bedriver trafik på uppdrag av leverantörerna har vidtagit enligt 58 e § för att begränsa närkontakterna mellan passagerare, säkerställandet av tillgången till den information enligt 24 § som behövs för att spåra eventuella exponerade personer på basis av en personlig platsreservering, användning av ansiktsskydd och andra regionala metoder för att förhindra spridning av sjukdom.

Ett beslut som har meddelats med stöd av denna paragraf får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

En leverantör av transporttjänster som avses i 58 e § eller den som bedriver trafik på uppdrag av leverantören ska genom arrangemang som är lätta att observera och övervaka säkerställa att antalet passagerare begränsas i enlighet med vad som anges i beslutet.

Ett beslut som avses i 1 mom. får fattas för högst en månad åt gången. Beslutet ska omedelbart upphävas om kriterierna för beslutets giltighet inte längre uppfylls.

58 e § (19.2.2021/147)

Åtgärder som gäller persontrafik och som syftar till att förhindra spridning av covid-19-epidemin

En leverantör av transporttjänster som avses i 2 § 1 punkten i lagen om transportservice och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland och den som bedriver trafik på uppdrag av leverantören ska, om denne har ett verksamhetsställe i Finland eller annars står under finsk jurisdiktion eller trafikerar en tjänst med avgångs- eller ankomstplats i Finland eller som går via Finland, för att förhindra spridning av covid-19-epidemin i sin verksamhet se till att

1) utrymmen och ytor som är avsedda att användas av trafikmedlets passagerare rengörs regelbundet och rengöringen effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga så att en tillräcklig hygiennivå uppnås och bibehålls samt att andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta iakttas, och

2) passagerarna erbjuds möjlighet att bibehålla en tillräcklig hygiennivå i trafikmedlet samt ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna, om användning av ansiktsskydd och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta i trafikmedlet.

Närmare bestämmelser om detaljerna i fråga om de skyldigheter som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

I regeringens proposition (RP 245/2020 rd) ges bland annat följande instruktioner om att fatta beslut om begränsningar:

Det regionala beslutsfattandet ska basera sig på den epidemiologiska lägesbilden som uppdateras varje vecka, epidemins fasbedömning och övrig expertinformation som regionen tillhandahåller. Besluten ska motiveras med regionala behov, och de ska innehålla en

helhetsbedömning av åtgärdernas epidemiologiska och samhällsliga konsekvenser.

Föreläggandena och restriktionerna syftar till att upprätthålla hygien och undvika fysisk kontakt. Samtidigt är syftet att minimera de negativa effekterna för näringsidkarna, som också direkt påverkar sysselsättningens utveckling. Besluten ska motiveras med regionala behov, och de ska innehålla en helhetsbedömning av åtgärdernas epidemiologiska och samhällsliga konsekvenser.

Utöver att hindra spridningen av coronavirussmitta är syftet att ur näringsidkarens perspektiv iaktta den förvaltningsrättsliga principen om minsta olägenhet, och de metoder som medför fler skyldigheter för näringsidkarna ska komma i sista hand.

Strävan bör därför vara att i beslutet på ett allmänt plan beskriva åtgärderna för att skapa förutsättningar för att undvika närkontakter. När beslutet fattas ska också beslutets konsekvenser för pendlingstrafiken bedömas med beaktande av att det i flera situationer, såsom i tågtrafiken, inte är ett alternativ att öka avstånden till exempel genom att sätta in mer materiel. Transport- och kommunikationsverket utnyttjar i sin bedömning sin sakkunskap och identifierar olika trafikmedels tekniska detaljer och konstruktioner som till exempel kan göra det möjligt att dela in passagerarna i avdelningar, begränsa antalet ståplatser och andra faktorer som inverkar på passagerarnas placering i trafikmedlet så att närkontakter kan förhindras.

Motivering

Enligt 58 e § i lagen om smittsamma sjukdomar är transportoperatörerna skyldiga att vidta hygien- och avståndsåtgärder i trafikmedlen. Enligt specialmotiveringen i regeringens proposition (RP 245/2020 rd) angående lagen om smittsamma sjukdomar är 58 f § som gäller temporär begränsning av antalet passagerare en sista-handsbestämmelse. Den ska tillämpas om spridningen av sjukdomen covid-19 i trafiken inte säkert kan hindras genom åtgärder enligt 58 e § och andra åtgärder. Innan 58 f § tillämpas ska man bl.a. bedöma huruvida de åtgärder som leverantörerna av transporttjänster inom området vidtar är tillräckliga. Enligt 58 f § i lagen ska beslutet vara nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen.

Enligt utredningarna som erhållits från aktörerna har primära hygien- och avståndsåtgärder enligt 58 e § i lagen om smittsamma sjukdomar samt andra åtgärder såsom rekommendationer om ansiktsmask vidtagits på ett ganska omfattande sätt. Enligt utredningen som erhållits har de trafikmedelspecifika antalen passagerare dessutom minskat så mycket att regional begränsning av antalet passagerare i praktiken inte skulle ha någon stor effekt på nuvarande antal passagerare. I fråga om lufttrafik har linjetrafiken avbrutits fullständigt och enligt den aktuella informationen börjar trafiken tidigast i början av maj. När beslutet fattas är nedstängningen som började den 8 mars 2021 i kraft. Nedstängningen omfattar högstadieskolornas och andra stadiets övergång till distansundervisning. I Birkaland har man den 16 mars 2021 utfärdat en rekommendation om att avbryta barnens och ungdomarnas gruppaktiviteter inomhus till den 5 april. Beslutet om begränsning av antalet passagerare skulle således endast ha effekt på de så kallade rusningsturer som redan nu trafikeras tätast och där bokningsgraden överstiger 50 procent. I den lokala busstrafiken har man dock redan nu instruerat passagerarna att undvika dessa rusningsturer och man har strävat efter att i mån av möjlighet öka kapaciteten.

I ärendet ska beaktas att Traficom har befogenhet att ingripa i eventuella missförhållanden och brister i genomförandet av aktörernas hygien- och avståndsåtgärder även utan begränsning av antalet passagerare också inom området för Birkalands sjukvårdsdistrikt.

Traficom har vid bedömningen av beslutets proportionalitet i enlighet med principen om minsta olägenhet beaktat bland annat att åtgärderna som övervakningen och begränsningarna kräver också skulle kunna leda till att utbudet av tjänster blir sämre. Temporär begränsning skulle ha en försvagande effekt på kollektivtrafikens tillgänglighet och turtäthet. Begränsning av antalet passagerare skulle kunna störa arbetsresorna och andra nödvändiga resor i anslutning till att uträtta ärenden. Därtill skulle nedskärningen av kollektivtrafik i synnerhet påverka de grupper av människor som inte har möjlighet att sköta sina resor med privatbil. Ur aktörernas perspektiv skulle begränsningarna dessutom ha en försvagande effekt på kollektivtrafikens lönsamhet.

Enligt informationen som erhållits från samkommunen för Birkalands sjukvårdsdistrikt den 16 mars 2021 var incidensen under de senaste 14 dagarna 93 per 100 000 invånare. Siffran gäller tidsperioden 3.3-16.3.2021. Enligt Birkalands sjukvårdsdistrikts utredning av den 16 mars är smittkällan känd i 82 procent av smittorna. Birkalands regionala pandemistyrgrupp konstaterade tisdagen den 16 mars att Birkalands sjukvårdsdistrikt har övergått till covid-19-epidemiens samhällsspridningsfas. I Birkaland har man redan före detta infört största delen av rekommendationerna som gäller samhällsspridningsfasen.

Traficom anser att de åtgärder enligt 58 e § i lagen om smittsamma sjukdomar som leverantörerna av transporttjänster vidtar är tillräckliga i det här skedet i Birkalands smittläge och att det för förhindrande av spridning av covid-19-epidemin tillsvidare inte är nödvändigt att begränsa det största tillåtna antalet passagerare hos en leverantör av transporttjänster eller den som bedriver trafik på uppdrag av leverantören.

Beslutet att inte begränsa antalet passagerare kan anses vara proportionellt under de rådande förhållandena när man beaktar incidensen och spårbarheten av smittfall i området vid tidpunkten för när beslutet fattas, åtgärderna som vidtagits i trafikmedlen för att förebygga smittspridning, de andra åtgärder som vidtas inom området för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, de samhälleliga skadliga konsekvenser som den eventuella begränsningen medför samt att ett beslut om begränsning av antalet passagerare är avsett som en sistahandsåtgärd och en temporär begränsningsåtgärd.

Hörande av part

Med beaktande av det mycket stora antalet leverantörer av transporttjänster och trafikidkare har Traficom inte hört alla parter på det sätt som förutsätts i 34 § 1 mom. i förvaltningslagen. För att fullgöra sin utredningsskyldighet enligt 31 § i förvaltningslagen har Traficom separat begärt utredning av de aktörer som nämns i beslutet. Bland dessa aktörer finns representanter för trafik på marknadsvillkor och för offentligt subventionerad trafik, representanter för myndigheter som ansvarar för ordnandet av trafik och transport samt hälsosäkerhetsexperter.

Hörandet enligt 34 § 1 mom. i förvaltningslagen skulle ha kunnat äventyra syftet med detta beslut och det dröjsmål som det hade medfört skulle ha kunnat orsaka betydande skada för människors hälsa och den allmänna säkerheten, och därför har ärendet med stöd av 34 § 2 mom. 4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) avgjorts utan hörande.

Ytterligare information

Ytterligare information om ärendet ger vid behov
Jarkko Saarimäki

överdirektör
tfn 040 836 0397
jarkko.saarimaki@traficom.fi

Tillämpade bestämmelser

Lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 58 e §, 58 f § och 90 §

Förvaltningslagen (434/2003) 6 § och 34 §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med beslutet kan överklaga det hos förvaltningsdomstolen.
Anvisningar om hur man överklagar bifogas.

Kirsi Karlamaa
generaldirektör

Jarkko Saarimäki
överdirektör

Bilagor

Besvärsanvisning